

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.II.430/2021/11.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
. Sebe Mária, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2022. január 27.
Az ügy tárgya: emberrablás büntette
Terhelt: ... I. rendű
Elsőfok: Környéki Törvényszék, 17.B.15/2018/188., ítélet, tárgyalás, 2020. március 5.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 3.Bf.142/2020/56., ítélet, nyilvános ülés, 2021. február 11.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberrablás büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az ... I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván a Budapest Környéki Törvényszék 17.B.15/2018/188., illetve a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.142/2020/56. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Budapest Környéki Törvényszék a 2020. március 5-én kihirdetett 17.B.15/2018/188. számú ítéletével ... I. rendű terheltet társtettesként elkövetett emberrablás büntette [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk. - 175/A. § (1) bekezdés I. fordulat, (4) bekezdés] miatt 6 év fegyházbüntetésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2021. február 11-én meghozott 3.Bf.142/2020/56. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az I. rendű terhelt szabadságvesztésének végrehajtási fokozatát börtönre enyhítette, egyebekben pedig a törvényszék ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a külföldön büntetett előéletű ... külföldi állampolgárságú sértett 1996. év elején érkezett Magyarországra, ahol megélhetését bűncselekmények elkövetéséből fedezte, így abból is, hogy egy piacon védelmi pénzt szedett.
- [4] A közös vállalkozást vezető I. rendű és II. rendű terhelt 1996-ban a piactól pár száz méterre béreltek lakást és egy raktárnak használt garázst.
- [5] 1996. augusztus elején a sértett és egy csuklyás férfi a garázsban megtámadta az I. rendű terheltet, a

kezeit és lábait összekötözték, fegyvert fogtak a fejéhez, és annak az elsütésével fenyegették, majd körülbelül 20.000 amerikai dollár értékben német márkát, amerikai dollárt és magyar forintot vittek el tőle. Miután az nem viselt maszkot, az I. rendű terhelt a rablás során felismerte a fejéhez fegyvert szegező személyben a sértettet.

- [6] Az I. rendű és a II. rendű terhelt meg kívánta akadályozni, hogy a sértett a továbbiakban hasonló cselekményekre vetemedjen, elégtételt kívánt rajta venni, és vissza akarta tőle szerezni az elrabolt pénzt. Ennek érdekében felvették a kapcsolatot a III. rendű terhelttel, és megbízták, hogy segítsen a tervük végrehajtásában.
- [7] Az I. rendű és a II. rendű terhelt 1996. augusztus 20-án vagy 21-én ismeretlen módon megfenyegette a sértettet, aki emiatt elégtételt akart venni a terhelteken, és 1996. augusztus 23. napjára találkozót beszélt meg velük a piacon. A megbeszélten a III. rendű terhelt és az általa megbízott két ismeretlen férfi a bérelt lakáshoz ment, és a ház oldalán az I. rendű terhelttel együtt várták a sértettet. A II. rendű terhelt a piacról a házhoz hívta a sértettet.
- [8] Amikor a sértett az utcába befordulva szembesült vele, hogy az I. rendű terhelten kívül további három marcona férfi várakozik rá, felelősségre vonta a II. rendű terhelten, aki erre legalább egy alkalommal megütötte őt. Ekkor az I. rendű terhelt is bántalmazta a sértettet, majd a társaival együtt erőszakkal, az ellenállását letörve betuszkolták az utcában parkoló gépkocsi hátsó ülésére, középre. A sértettet közrefogva a hátsó ülés sorba beült továbbá az I. rendű terhelt és egy ismeretlen társa. A járművet egy másik ismeretlen férfi vezette, míg a jobb első ülésen a III. rendű terhelt foglalt helyet.
- [9] Az I. rendű és a III. rendű terhelt és két ismeretlen társuk a gépkocsival ismeretlen helyre vitték a sértettet, ahol ismeretlen módon és ideig követelték az I. rendű terhelttől elrabolt pénzt. Ez idő alatt a sértett mindvégig a négy ember felügyelete alatt állt, a felügyelet alól nem tudott szabadulni.
- [10] Az I. rendű terhelt megfenyegette a sértettet, hogy ha nem fizeti vissza az elrabolt pénzt, meg fogja őt ölni. Erre a sértett közölte az I. rendű terhelttel, hogy jobb is, ha megöli, mert ha szabadon engedi, ő fogja megölni az I. rendű terhelten.
- [11] A sértett továbbra is hajthatatlan maradt, a követelés teljesítésétől elzárkózott, ezért az I. rendű terhelt közvetlen utasítására - a III. rendű terhelt jelenlétében, egyetértésével - az egyik ismeretlen társuk egy tömör, legalább 300 gramm tömegű eszközzel őt a fejének jobb oldalán megütötte, amely a jobb halánték-falcsont tájékon a koponyacsont többszörös hajszálvékony repedését okozta, és amelytől a sértett nem csak az egyensúlyát, de az eszméletét is elveszítette. Ezt követően az immáron földre került és eszméletlen sértett fejét a terheltek egyik ismeretlen társa ugyanezen eszközzel legalább még három alkalommal megütötte, vagy őt megtaposta, amelynek következtében a sértett fején a jobb járomív középső részének törése, az orrcsont felett harántirányú törésvonal, valamint az állcsont elülső felszínén hosszirányú repedés alakult ki.
- [12] Ezt követően, ezen bántalmazással közel egy időben a terheltek egyik ismeretlen társa egy 80-100 mm pengehosszúságú, legalább 15 mm pengeszélességű és 1,5-2 mm pengevastagságú késsel, felülről lefelé irányuló mozdulattal a már fekvő helyzetben lévő, eszméletlen sértett bal oldali hasi-mellkasi tájékát legalább három alkalommal, valamint a jobb oldali VII. borda magasságában a mellkasát egy alkalommal, nagy erővel megszúrta. Ez utóbbi szúrás átdöfte a bordát, behatolt a mellüregbe és elérte a szívtájékot.
- [13] A sértett a bántalmazása megkezdését követő 5-10 percen belül életét vesztette.
- [14] A sértett az őt ért bántalmazás következtében a jobb oldali halánték-falcsont közötti varrat vonalának hátsó harmadából kiinduló és a járomívig húzódó 6 cm hosszúságú törést; a jobb halánték-falcsont közötti varrat középső harmadából kiinduló ferdén, lefelé irányuló 2,5 cm hosszú hajszálrepedést; a jobb halánték-falcsont közötti varrat elülső harmadából kiinduló, a külső szemüreg falára terjedő 7 cm hosszú törést; a jobb járomív középső harmadában 1,5 cm hosszúságú, csontthiánnal járó törést, az orrcsont felett, közvetlen a szemöldökív vonalában haránt irányú, mindkét szemüreg belső oldalára kiterjedő 6 cm hosszúságú törést, az állcsont elülső felszínén, a jobb I. felső fogmedernyúlványra is kiterjedő, 1,2 cm hosszúságú hajszálrepedést; valamint a jobb

oldali VII. álbordapalc teljes folytonosság-megszakadását szenvedte el.

- [15] A sértett fején lévő sérülésekhez olyan koponyaűri vérzés és agyzúzódás társult, amely azonnali orvosi beavatkozás esetén is a sértett halálát okozta volna, valamint a hasát-mellkasát ért szúrt sérülések egyaránt alkalmasak voltak arra, hogy a halálát eredményezzék.
- [16] **II. 1. A jogerős ügydöntő határozat ellen ... I. rendű terhelt védője a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott felülvizsgálati ok fennállását állítva terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.**
- [17] Az indítvány szerint az alapügyben eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével minősítették az I. rendű terhelt tényállásban foglalt cselekményét a korábbi Btk. 175/A. § (1) bekezdés I. fordulatába ütköző, és a (4) bekezdés szerint minősülő emberrablás büntettének. A szándékos emberölést is megvalósító emberrablás ugyanis összefoglalt törvényi egység, amelynek megállapítására akkor van lehetőség, ha az emberrablással, tehát a személyi szabadságtól való megfosztással okozati összefüggésben következik be a sértett halála, amellyel kapcsolatban szándékosság terheli az elkövetőt.
- [18] Az álláspontját igazoló példaként hozta fel a BH 2003.224. számú eseti döntést, amelynek alapjául szolgáló tényállás szerint az elkövetők a leragasztott légzőnyílású, pokrócba csavart sértettet egy bőröndbe zárták, amelynek következtében a sértett megfulladt. A támadott ítélettel elbírált büntetőügyben azonban ettől eltérően az emberrablás tényállásával, a személyi szabadságtól erőszakkal történő megfosztással nem okozati összefüggésben, hanem attól függetlenül, annak befejezettségét követően, de a bevezettségét megelőzően történt az élet kioltása. Ebben az esetben már nem összefoglalt törvényi egységről, hanem valóságos anyagi halmazatról, mégpedig heterogén anyagi halmazatról van szó. Ennek oka, hogy az emberrablás és az emberölés között a jogi értelemben vett okozati összefüggés nem áll fenn, pusztán az emberrablás elkövetésének ideje alatt történt az emberölés.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint helytelen a jogerős ítélet érvrendszere, amely a sértett életben maradását, testi épségének sérelmét az elkövetők felelősségi körébe utalja, arra való hivatkozással, hogy a személyi szabadságtól megfosztott sértett teljes mértékben kiszolgáltatott az őt elrabló személyeknek. A kifejtettek ugyanis objektív felelősséget teremtenek, amely a büntetőjog szubjektív felelősségi modelljétől idegen, és akár az elkövetőnek fel nem róható szívroham okán is tényállásszerűvé teheti a minősített emberrablás büntettét.
- [20] Ezzel szemben a jelen esetben az emberölést közvetlenül megelőző „ha te nem ölsz meg, akkor én öllek meg téged” felszólítás az emberrablástól, a személyi szabadságtól való megfosztástól és a követelés teljesítésétől függő szabadon engedéstől okozatosságát tekintve független, ezért az összefoglalt törvényi egység megállapítására nincs mód.
- [21] A kifejtettek tekintettel az ítéleti tényállás helyes minősítése a korábbi Btk. 166. § (1) bekezdésébe ütköző emberölés büntette, halmazatban a korábbi Btk. 175/A. § (1) bekezdésébe ütköző emberrablás büntetével. Ekként az I. rendű terhelt fenti bűncselekményekért való büntethetősége 2008. február 5-én, illetve 2013. február 5-én elévült, és emiatt a büntetőeljárás megszüntetésének lett volna helye.
- [22] Indokai alapján a jogerős ítélet Be. 662. § (2) bekezdésén alapuló megváltoztatására, és Be. 567. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárás megszüntetésére tett indítványt.
- [23] A felülvizsgálati indítványt a 2021. július 19-án kelt beadványában kiegészítve kifejtette, hogy a jogerős ítélet tévesen alkalmazta a korábbi Btk.-t az I. rendű terhelt cselekményének minősítése és a büntetés kiszabása során.
- [24] A 4/2013. (X. 14.) BK véleményre és a BH 2015.209. számú eseti döntésre való hivatkozással kifejtette, hogy a feltételes szabadságra vonatkozó elkövetéskori és elbíráláskori törvényi rendelkezések összevetésével a Btk. alkalmazása az I. rendű terhelt cselekményének kedvezőbb elbírálását eredményezné, annál is inkább, mert a jogerős ítélet szerinti minősítésnek megfelelő bűncselekmény büntetési tételkerete mindkét törvény alkalmazása esetén „lényegében” megegyezik

egymással (alsó határa tíz év, felső határa pedig az életfogytig terjedő szabadságvesztés).

- [25] Érveire figyelemmel másodlagosan a jogerős ítéletben az I. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmény Btk. 190. § (4) bekezdése szerinti minősítését indítványozta, annak megállapításával, hogy az elítélt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.
- [26] 2. A Legfőbb Ügyészség BF.559/2021/2. számú átiratában a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát alaptalannak tartotta.
- [27] Az átirat szerint a felülvizsgálati indítványban hivatkozott „jogi értelemben vett okozati összefüggés” értelmezhetetlen. Az okozati összefüggés a tényállásban rögzített események tekintetében vizsgálandó. Ennek során azt szükséges elemezni, hogy az ölési cselekmény az emberrablás nélkül bekövetkezett-e volna, vagy sem. A tényállás alapján pedig egyértelmű, hogy az adott időben és helyen az emberölés az emberrablási cselekmény hiányában nem következett volna be. Megállapítható az is, hogy a sértett által a fogvatartása során és amiatt tanúsított magatartása váltotta ki az elkövetőkben az ölési szándékot, vagyis az okozati összefüggés több tekintetben is fennáll. Ekként az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül állapították meg az I. rendű terhelt bűnösségét, és a cselekmény helyes minősítése nyomán törvényes büntetést szabtak ki.
- [28] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség indítványozta, hogy a Kúria a támadott ítéletet hatályában tartsa fenn.
- [29] **III. A felülvizsgálati indítvány nem alapos.**
- [30] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.
- [31] A felülvizsgálati indítvány a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti felülvizsgálati ok fennállását állítva támadta az ítélet jogerejét.
- [32] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [33] Az indítványozó nem vitásan a bűncselekmény minősítését kifogásolta az emberrablás korábbi Btk. 175/A. § (4) bekezdése szerinti minősített esetének megállapítását sérelmezve. A törvénysértőként hivatkozott minősítés azonban álláspontja szerint nem törvénysértő büntetés kiszabásához vezetett, ugyanis a törvényesnek vélt minősítés szerinti bűncselekmények büntethetősége megítélése szerint elévült. Ekként a védői felülvizsgálati indítvány lényege valójában abban áll, hogy az alapügyben eljáró bíróságok az ítéleti tényállásban írt cselekmény törvénysértő minősítése, és ezzel összefüggésben a korábbi Btk. 32. § b) pont szerinti büntethetőséget megszüntető ok figyelmen kívül hagyása okán - az indítványozó szerint törvénysértő módon - állapították meg a terhelt büntetőjogi felelősségét, a büntetőeljárás megszüntetése helyett.
- [34] Az elévülés figyelmen kívül hagyásával meghozott ügydöntő határozat tehát a büntető anyagi jog szabályait sérti és a terhelt bűnösségének törvénysértő megállapítását eredményezi, ezért a felülvizsgálati indítvány alapján a felülvizsgálat lefolytatásának valóban helye van, azonban helyesen a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati ok megvalósulása szorul vizsgálatra (EBH 2014.B.21.).
- [35] 2. A felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya [Be. 650. § (2) bekezdés], hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével ítéltető

meg (BH 2004.102.).

- [36] 3.1. A felülvizsgálati indítványban hivatkozott BH 2003.224. számú eseti döntés szerint
- a halált okozó emberrablás akkor állapítható meg, ha másnak a személyi szabadságától - erőszakkal vagy minősített fenyegetéssel - való megfosztásával okozati összefüggésben a fogva tartott sértett az életét veszti, de a halálának a bekövetkezésében az elkövetőt gondatlanság terheli;
 - az emberrablásnak szándékos emberölést is megvalósító esete - ezzel szemben - összefoglalt törvényi egység (delictum complexum), amely csak abban az esetben kerülhet megállapításra, ha a személyi szabadság megsértésére és a sértett halálának ezzel okozati összefüggésben való bekövetkezésére nézve az elkövető egyenes vagy eshetőleges szándékos bűnössége is megállapítható.
- [37] A védői érvrendszer az eseti döntés iránymutatásából azt a következtetést vonta le, hogy az emberrablás korábbi Btk. 175/A. § (4) bekezdés szerinti minősítésére kizárólag az vezethet, ha az emberrablást megvalósító elkövetőnek a sértett személyi szabadságától való megfosztását előidéző vagy e személyi szabadságtól való megfosztást fenntartó magatartásával okozati összefüggésben következik be a sértett halála, és a halálos eredmény tekintetében az elkövetőt - legalább eshetőleges - szándék vezérli. Ebből a védői logika szerint viszont az is következik, hogy a személyi szabadságától már megfosztott sértett halálos eredményt kiváltó bántalmazása az emberölés és az emberrablás alapeseti alakzata halmazatának megállapítását vonja maga után.
- [38] Ez az álláspont azonban téves.
- [39] Amint arra a felülvizsgálati indítványban felhívott eseti döntés is utal, a korábbi Btk. 175/A. § (4) bekezdésében meghatározott bűncselekmény törvényi egység, mégpedig összefoglalt bűncselekmény. Összefoglalt bűncselekmény esetén a jogalkotó egységet hoz létre olyan cselekményekből, amelyeket a törvényi rendelkezés hiányában egyébként halmazatként kellene értékelni. Ezekben az esetekben a törvényhozó a Btk. Különös Részi tényállásának szövegezésében egyértelműen kifejezésre juttatja, hogy az önállóan megvalósult cselekményeket a törvény rendelkezése alapján kell egységnek tekinteni {BH 2018.301. [32]}.
- [40] A vizsgált bűncselekmény, az emberrablás szándékos emberölést is megvalósító minősített esete ugyanakkor sajátos a törvényi egység egyéb eseteihez [pl. a korábbi Btk. 166. § (2) bekezdés f) pontja, illetve a Btk. 160. § (2) bekezdés f) pontja szerint minősülő emberölés vagy a Btk. 396. § (1) bekezdésébe ütköző költségvetési csalás] képest, amennyiben különböző törvényi tényállásokat foglal össze egy bűncselekménnyé. További jellegzetessége, hogy a cselekményegységet nem a vádemelés vagy a bíróság jogerős ítélete zárja le; a törvényi tényállás alapján ugyanis az emberrablás e minősített esete csak abban az esetben tényállásszerű, ha az emberrablás valósítja meg az emberölést.
- [41] Azon keretek kijelölése szükséges tehát, amelyek mentén lehetségessé válik az egyértelmű állásfoglalás, hogy az emberrablás valósította-e meg az emberölést.
- [42] E keretek pedig egyértelműek: ha az elkövetőnek a sértett halálához vezető okfolyamatot megindító szándékos magatartása egyúttal az emberrablás elkövetési magatartásaként is jogi értékelést nyer, ez szükségképpen az emberrablás szóban forgó minősített esetének a megállapítását vonja maga után.
- [43] Az emberrablás elkövetési magatartása kettős: eszközcselekménye a sértett személyi szabadságának megfosztása, mégpedig akaratbénító erőszak, illetve élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazásával (avagy védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát kihasználva), míg célcselekménye a követelés érvényesítése: a sértett szabadon bocsátásának követelés teljesítésétől való függővé tétele. Az eszköz- és a célcselekmény tanúsításával az emberrablás befejezetté válik.
- [44] A korábbi Btk. 175/A. §-ában meghatározott bűncselekmény azonban ún. tartós bűncselekmény, ezért befejezettségétől meg kell különböztetni a bevégezethez, amely a sértett személyi szabadságtól való megfosztásának megszűnésével, illetve a korábbi Btk. 175/A. § (3) bekezdés b) pontja és a (4) bekezdése szerinti minősített esetekben a halálával következik be. A tartós

bűncselekmény befejezettségének és bevégeztségének megkülönböztetése nem csupán elméleti kategória. Gyakorlati jelentősége - egyebek mellett -, hogy a bevégeztségig a bűncselekmény egységet alkot, és társtettesi magatartás (azaz a törvényi tényállás megvalósítása) a befejezettséget követően, egészen az emberrablás bevégeztté válásáig kifejthető. Ebből adódóan a bűncselekmény befejezetté válása után a sértett személyi szabadságától való megfosztásának fenntartásában való közreműködés, a szabadon bocsátásának feltételeként támasztott követelés megismétlése vagy újabb követelések közlése, e célból további élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetésként értékelendő hátrányos következmények kilátásba helyezése nem vezet újabb bűncselekmény megállapítására, és a már befejezett emberrablás törvényi tényállásának keretei közé illeszkedik. Úgyszintén az emberrablás keretei között szorul büntetőjogi értékelésre a személyi szabadságától megfosztott állapotú sértett további bántalmazása, amely szükségképpen és másként nem értékelhetően a követelés érvényesítésével áll összefüggésben: akár annak kikényszerítését célozva, akár a követelés teljesítésére vonatkozó felhívás elutasítását megtorolva. Ennek megfelelően az elkövetők tevékenységének teljessége (valamennyi, általuk megfogalmazott követelés és a passzív alannyal szemben ezzel összefüggésben kifejtett erőszak) az emberrablás törvényi tényállásán belül értékelendő.

- [45] Következésképpen, a bűncselekmény bevégeztségéig a személyi szabadságától megfosztott sértett sérelmére elkövetett bántalmazást minden esetben az emberrablás valósítja meg, függetlenül attól, hogy az milyen eredménnyel járt; az élet és testi épség elleni bűncselekmény és emberrablás halmazata alaki (és a testi épség elleni bűncselekménnyel okozott gyógytartamtól függően látszólagos vagy valódi).
- [46] 3.2. A vázolt elvi alapvetés előrebocsátásával az emberrablás elkövetőjének a követeléssel összefüggésben kifejtett erőszakkal összefüggésben megvalósított élet és testi épség elleni cselekményei az alábbiak szerint tehetők büntetőjogi értékelés tárgyává.
- [47] Ha az emberrablás befejezetté válását megelőzően a sértettel szemben alkalmazott erőszak nyolc napon belüli sérüléseket eredményez, a testi sértés vétsége az emberrablással halmazatban nem állapítható meg (EBH 1999.3.I.), hiszen - hasonlóan pl. a rabláshoz (BH 2004.41.) - e bűncselekmény tényállásszerűségéhez olyan erőszak tanúsítása szükséges, amely az ellenállást megtöri, és amely a legtöbbször együtt jár a könnyű testi sértés okozásával. Ezért a vizsgált bűncselekménnyel alaki halmazatban a testi sértés vétsége nem állapítható meg (34/2007. BK vélemény). A fentebb kifejtettek okán ugyancsak az emberrablás keretein belül marad, és nem alapozza meg az emberrablással halmazatban a testi sértés vétségének felrovását, ha az elkövető a nyolc napon belüli sérülést eredményező erőszakot a korábbi Btk. 175/A. §-a szerint minősülő bűncselekmény befejezetté válását követően, de bevégeztségét megelőzően fejt ki. Ha ugyanis az emberrablás a bevégeztségig egységet alkot, úgy értelemszerűen az annak tényállási elemeként jelentkező erőszak is egységesen ítélandó meg.
- [48] A jelen ügyben eldöntésre váró jogkérdésre is kihatóan: könnyen belátható, hogy az emberrablás büntetvével látszólagos alaki halmazatban álló, annak bevégeztségét megelőzően elkövetett testi sértés vétségének a megítélése teljességgel független attól is, hogy a sértett nyolc napon belül gyógyuló sérüléseit maga a személyi szabadságtól történő megfosztás, ezen állapot fenntartása vagy az ezek érdekében tanúsított erőszak okozta. Mind a személyi szabadságot sértő magatartás, mind pedig az erőszak részét képezi ugyanis az emberrablás törvényi tényállásának. Közömbös, hogy a törvényi tényállásnak megfeleltethető emberi magatartás pontosan mely eleme eredményezett nyolc napon belüli sérüléseket, az egységes elbírálás alá eső magatartás egységes büntetőjogi következmények levonását eredményezi.
- [49] Amennyiben az emberrablás során alkalmazott erőszak nyolc napon túli sérülést okoz a sértettnek, a testi sértés büntette és a támadott határozatban megállapított szabadság és emberi méltóság elleni bűncselekmény alaki halmazata valódi, és pedig attól függetlenül, hogy az elkövető a sérülést az emberrablás befejezetté válása előtt, avagy azt követően, a bevégeztségig idézte elő.

- [50] Ha azonban a nyolc napon túli sérülés(ek) elszenvedése a sértett részéről - azok száma, súlyossága, a fájdalomérzet magas foka stb. okán - egyúttal különösen súlyos hátrányt jelent, az a korábbi Btk. 175/A. § (3) bekezdés b) pontja szerinti minősített eset megállapítását teszi indokolttá. Az ekként minősülő emberrablás tekintetében is érvényes, hogy az elkövető által az alapeset befejezetté válása után tanúsított erőszakot is értékelés tárgyává kell tenni. Ugyanígy, nem csupán a személyi szabadságtól való megfosztás eredményeként jelentkező, de az egységes elkövetési magatartás által kiváltott következmények szorúlnak vizsgálatra abból a szempontból, hogy azokat különösen súlyos hátránnyként kell-e elfogadni.
- [51] Végül, semmiféle változást nem okoz a cselekmény elbírálásának szempontjaiban az sem, ha az emberrablás keretei közé illeszkedő szándékos magatartás nem testi sérülést, hanem halált okoz. Ennek megfelelően minden esetben az emberrablás valósítja meg emberölést, ekként a korábbi Btk. 175/A. § (4) bekezdése szerint minősülő emberrablás büntettének a megállapítását vonja maga után, ha az elkövető az emberrablás befejezettségét követően, de még annak bevégeztsége előtt hajtja végre az ölési cselekményt a személyi szabadságától megfosztott sértett sérelmére. E minősítés teljességgel független attól is, hogy a halálos eredmény a sértettel szemben a követelés érvényesítésével összefüggésben alkalmazott erőszak, avagy a személyi szabadságától való megfosztást előidéző, vagy azt fenntartó elkövetési magatartás következményeként áll be.
- [52] Ekként mindenben helytállóan fejtette ki a Fővárosi Ítéltábla ítéletének [148]-[149] bekezdésében, hogy az emberrablás mint tartós bűncselekmény minősítő körülménye - jelen esetben az emberrablás során a személyi szabadságától megfosztott sértett megölése - egészen a bűncselekmény bevégeztségiig megvalósítható.
- [53] Az irányadó tényállás szerint pedig az ismeretlen terhelt-társ vagy terhelt-társak az I. rendű terhelt utasítására fejtették ki a halálos eredményt előidéző magatartást az emberrablás során személyi szabadságától megfosztott sértett sérelmére, azaz az emberrablás büntettének a befejezetté válása után, de még azelőtt, hogy a szabadság és emberi méltóság elleni bűncselekmény bevégeztté vált volna. Szó nincs tehát arról, hogy az I. rendű terhelt ismeretlen társai az I. rendű terhelt tudtán kívül vagy pusztán a jelenlétében, de közreműködése, ráhatása nélkül ölték volna meg a sértettet; a jogerős - a másodfokú bíróság által pontosított - ítéleti tényállás egyértelműen rögzíti, hogy a sértett megölésére az I. rendű terhelt közvetlen utasítására került sor. Ez ténymegállapítás, ami a felülvizsgálati eljárásban a Be. 650. § (2) bekezdése és a Be. 659. § (1) bekezdése értelmében nem kérdőjelezhető meg.
- [54] A bántalmazás során alkalmazott eszközök, a támadott testtájék és az erőbehatás nagysága okán pedig az is megállapítható, hogy - figyelemmel az I. rendű terhelt egyértelmű utasítására is - az elkövetők a halálos eredmény bekövetkezését kívánták, így ezen eredmény okozására egyenes szándékuk terjedt ki.
- [55] Az eljáró bíróságok tehát helyesen állapították meg az I. rendű terhelt bűnösségét a korábbi Btk. 175/A. § (1) bekezdés I. fordulataiba ütköző, és a (4) bekezdés szerint minősülő, társtettesként elkövetett emberölés büntettében. E bűncselekmény miatt pedig az I. rendű terhelt büntethetősége az elkövetéskor hatályos korábbi Btk. 33. § (2) bekezdés d) pontja alapján nem évül el, ezért e büntethetőséget megszüntető ok beálltára, ezzel összefüggésben az I. rendű terhelt bűnösségének törvénysértő megállapítására hivatkozó felülvizsgálati indítvány alaptalan.
- [56] 3.3. Mindezek mellett pusztán a teljesség kedvéért utal rá a Kúria, hogy az indítványban felhívott eseti döntés szerint megkívánható oksági kapcsolat a sértett személyi szabadságának erőszakkal való megfosztása és megölése között jelen ügyben sem hiányzik.
- [57] A jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás szerint ugyanis a terheltek és az elkövetésben közreműködő ismeretlen személyek abból a célból fosztották meg a sértettet a személyi szabadságától, hogy vagyoni követelést érvényesítsenek vele szemben, majd a neki címzett követelés elutasítása esetére életének kioltását helyezték kilátásba. Ezután a fenyegetést beváltva a követelésnek ellenszegülő sértettet - éppen a követelés megtagadásának következményeként -

megölték.

- [58] A konkrét ügyben tehát az elkövetők - köztük az I. rendű terhelt - a személyi szabadságától megfosztott sértettnek nem csupán a szabadon bocsátását, de ennél jóval többet: az életben hagyását tették követelés teljesítésétől függővé, majd - ennek megfelelően - a követelés teljesítésének megtagadása után, amiatt hajtották végre az ölést. Az oksági láncolat a sértett személyi szabadságától való megfosztása, a hozzá intézett követelés, illetve az azt nyomatékosító fenyegetés tartalma és az emberölés között nyilvánvaló, cáfolhatatlan.
- [59] 4. A felülvizsgálati indítvány a fennmaradó részében törvényben kizárt.
- [60] A korábban kifejtettek szerint a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [61] 4.1. A cselekmény törvényes minősítése mellett, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt ezért csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2008.173., BH 2012.239., BH 2015.180.). Ezzel összhangban a szóban forgó felülvizsgálati ok szempontjából nem eredményez törvénysértő büntetést, és ezért nem felülvizsgálati ok, ha az alapügyben eljáró bíróság nem, vagy nem törvényesen határozta meg a feltételes szabadság legkorábbi időpontját (BH 2015.269.II., BH 2017.283.). Ha a jogerős ítéletben kiszabott büntetés neme és mértéke az elkövetés és az elbírálás időpontjában hatályban volt törvény szerint egyaránt kiszabható volt, az elkövetéskori vagy elbíráláskori törvény esetlegesen téves megválasztása nem felülvizsgálati ok (Bfv.I.943/2020/2., BH 2015.324.III.).
- [62] Ilyen körülmények között a támadott határozatban megállapított bűncselekmény büntetési tételkerete bír meghatározó jelentőséggel a büntetés törvénysértő jellegének megítélése során (BH 2014.129., BH 2015.269.I.).
- [63] A jogerős ítélet az elkövetéskori büntetőtörvény alapján minősítette az I. rendű terhelt cselekményét a korábbi Btk. 175/A. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (4) bekezdés szerint minősülő emberrablás büntetéként, amely öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, és amely miatt a korábbi Btk. 87. § (2) bekezdés b) pontjában írt enyhítő rendelkezések alkalmazásával is legalább két évig tartó szabadságvesztés szabható ki. Ezzel szemben az elbíráláskori Btk. alkalmazásával a bűncselekmény a Btk. 190. § (1) bekezdésébe ütközik, és a (4) bekezdés szerint minősül, és a törvény tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel rendeli büntetni, miközben a Btk. 82. § (2) bekezdés a) pontja is legkevesebb öt év tartamú szabadságvesztés kiszabására biztosít lehetőséget.
- [64] Mindezek alapján a jogerős ítéletben az elkövetéskor hatályos törvény alapján kiszabott 6 év fegyházbüntetés neme és tartama nem törvénysértő, az az elbíráláskori törvény alkalmazásával is kiszabható volt. A felülvizsgálati indítvány ezért a törvényben kizárt.
- [65] 4.2. Erre figyelemmel a Kúria csupán röviden utal rá, hogy a védőnek az alkalmazandó jogszabályra vonatkozó okfejtése önmagában is téves. A 4/2013. BK vélemény szerint a feltételes szabadság törvény szerinti legkorábbi időpontja valóban latba esik a Btk. 2. §-a szerinti törvényválasztás során, azonban csak akkor dönti el önmagában az alkalmazandó jogszabály kérdését, ha a cselekmény büntetendősége, az elkövető büntethetősége és ezek megléte esetén az alkalmazható szankció mértéke a két jogszabály alapján azonos.
- [66] Ekként az I. rendű terhelt terhére rótt magatartás mind az elkövetéskor, mind az elbíráláskor hatályos törvény alapján büntetendő és a terhelt büntethető, azonban téves az indítvány azon okfejtése, miszerint a büntetési tételek is egyformák, mert az elkövetéskori és az elbíráláskori törvény is azonosan határozza meg a büntetési tételkeret felső határát életfogytig tartó szabadságvesztésben. Ezzel szemben mind az elkövetéskori (korábbi Btk. 40. §), mind pedig az elbíráláskori Btk. (34. §) akként rendelkezik, hogy a szabadságvesztés határozott ideig vagy életfogytig tart. Mindkét törvény eltérő szabályokat állapít meg a határozott tartamú

szabadságvesztés, valamint az abból történő feltételes szabadságra bocsátás, illetve az életfogytig tartó szabadságvesztés és az abból történő feltételes szabadságra bocsátás tekintetében. Határozott tartamú szabadságvesztés kiszabása esetén ezért az elkövetéskori és az elbíráláskori törvény összehasonlító elemzése során kizárólag annak van jelentősége, hogy az 1978. évi IV. törvény, illetve a Btk. miként rögzíti az adott bűncselekmény miatt határozott tartamú szabadságvesztésként kiszabható büntetés legkisebb és legmagasabb tartamát.

- [67] Az előbbiek alapján pedig a Btk. alkalmazása nem kedvezőbb, ellenkezőleg, az I. rendű terhelt számára kifejezetten hátrányosabb elbírálást biztosítana, hiszen a fentebb írtak szerint a büntetési tételkeret maximális tartamaként megszabott határozott tartamú szabadságvesztés húsz év, szemben a korábbi Btk. szerinti tizenöt évvel, míg alsó határa tíz év, szemben a korábbi Btk. szerinti öt évvel.
- [68] **IV.** A kifejtett érvek mentén a Kúria - mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és megtámadott határozatot - a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen, a 655. § (1) bekezdése szerinti összetételben eljárva - a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [69] **V.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [70] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2022. január 27.

. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzing Márton s.k. előadó bíró, Dr. Sebe Mária s.k. bíró